

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgoveškega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 6.

Sreda 15. januarja 1930.

Leto V.

„Slovenec“ je za cerkveno nadvlado,

za diktaturo papeža in cerkvene gosposke, odklanja pa socializem in proletarsko fronto.

»Slovenec« je katoliški list. V koliko izpolnjuje svojo misijo prav ali napačno, to je njegova stvar. Vidimo pa, da se zadnje čase pogostoma bavi z delavskim gibanjem. Tako je tudi objavil dne 9. t. m. članek, v katerem postavlja svojo tezo, da je katoliška cerkev zaščitnica interesov vseh, da uči vsak dan v cerkvah socialno pravičnost. S fizično silo pa cerkev ne more nikogar prisiliti, da bi vršil socialne dolžnosti do družbe. Končno pa pravi člankar, ki gotovo ni poznavalec in iskren pristaš delavskega gibanja, dvoje: 1. mase delavstva boste pridobili samo z vnetim bojem za načela cerkve, in 2. da sta socializem in proletarsko gibanje povsem dve različni stvari.

V članku niso navedene povsem te besede; toda zmisel ima namen zbuhati med delavstvom nezaupanje vase, to je, omajati vero v ideologijo socializma kot gospodarske in socialne vede.

Člankar pravi, da cerkev ne more nikogar fizično prisiliti, da se ravnajo po njenih načelih. Ta trditve zbuja naravnost pomilovanje. Predvsem nihče ne zahteva od cerkve, pravzaprav od njenih predstavnikov, da načelo socialnih pravic fizično uveljavijo. Ali vidimo pa na drugi strani udeleževanje raznih cerkvenih predstavnikov in organizacije same kot take, da ima v nekaterih državah velik političen vpliv, pa še nikjer nismo videli teh zastopnikov, da bi govorili za socializem ali pa da bi se bojevali v proletarski fronti, ampak vedno v oni podjetnikov, ki je vodila reakcionarno, absolutistično (če ni bila sama prizadeta) ali konservativno politiko.

V vseh državah, kjer imajo vpliv katoliški klerikalci, podpirajo dosledno stremljenje gospodarskih krogov, ki jih cerkev »ne more prisiliti s fizično silo«, da spoštujejo nauke cerkve.

V Avstriji je na čelu najreakcionarnejšega krila prelat dr. Seipel, ki ima namen ropati narod političnih pravic; v Italiji so cerkveni dostojanstveniki podprli fašiste pri volitvah in vernikom priporočali kot dolžnost, da fašistično volijo. Madžarski klerikalci žele obnovitev habsburške reakcije; na Poljskem so plemiči jako pobožni možje, pa jim ni všeč, ker ima parlament precej suverenih pravic. Povsod torej vidimo, da so tisti, ki bi morali najprej biti zglede pravičnosti, vedno na strani onih, ki gospodarijo nad delavci.

»Slovenec« člankar je pa obenem neiskren.

Mislimo, da se ne motimo, če trdimo, da člankar prav dobro ve, da je cerkev načelno za absolutizem (hierarhijo). Toda tega načela ne poudari v članku, ker bi potem članek izgubil vsakršno vrednost. V hierarhični državi in gospodarstvu velja namreč samo eno načelo: volja gospodarja. Člankar je to bistvo namenoma zamolčal.

Sedaj pa še nekaj o socialistični in proletarski fronti.

Večkrat smo že poudarili, da je socializem veda, pravzaprav gospodarska veda. Socializem ne more propasti, dokler eksistira socialna razlika med ljudmi. Pač pa je socializem izgubil na imenu s tem, ker so ga meščanski ideologi, med katerimi so tudi predstavniki cerkve, jeli po-

Klerikalizem za korporativni parlament.

Dr. Seipel — reakcionarec, zahteva gospodarski svet ali gospodarsko diktaturo.

Bivši avstrijski kancler in predsednik avstrijske krščansko-socialne stranke je na kongresu predložil načrt za ustanovitev gospodarske zbornice (sveta), ki bi poleg parlamenta sklepal vse »gospodarske« zadeve. S svojim predlogom je pa naletel na odpor, ker so stranke sklenile, da bodo v letu 1930 predvsem reševale praktična gospodarska vprašanja. Tudi velenenci in kmetiška zveza sta se začudili Seipelovi nespameti, da prihaja ravno v trenutku važnega programa praktičnega pomena s tem novim razburjujočim duhom.

Socialni demokrati povsem naravno obsojajo ustanovitev take gospodarske zbornice, ker ne odgovarja duhu zakonodaje in demokracije.

Dr. Seipel se opravičuje in pravi, da je njegova dolžnost, da kot predsednik stranke da ta svoj predlog v razmotrivanje. Sedanjí kancler dr. Schober, ki vidi v dr. Seiplu svojega konkurenta, je baje izjavil v Haagu, da vpliv dr. Seipla pojema in je malo upanja, da uspe s svojo iniciativo.

Tu zopet vidimo prelata dr. Seipla, ki sam prihaja z načrtom o ustanovitvi gospodarske zbornice v Avstriji. Skoro nepotrebno je razpravljati o takih reakcionarnih namerah, ali ker se vedno ponavljajo, moramo kratko poudariti naše stališče.

Odgovarjali smo že svoj čas na članek dr. Gosarja in članek Franceta Šukljeta, ki sta pri nas zagovarjala korporativni parlamentarizem. Tudi dr. Gosar in Šuklje sta pripadala bivši klerikalni stranki. Rekli smo, da pomeni korporativni parlament diktaturo kapitala, gospodarskih krogov. Zbornica gospodarskih korporacij pomeni absolutno večino tistih, ki imajo denar. Morda dobe tudi delavske korporacije par zastopnikov, ali tako malo, da njih glas ne pride nikdar v poštev. Gospodarski parlamentarizem je leglo absolutno

sebične in diktatorične politike, ki ne more imeti prav nikakršnih pogledov na idejne strani države ali državljanov. V razrednem parlamentu je imel tisti pravice, ki je plačal več davkov, v korporativnem parlamentu pa bi imel tisti več pravic, ki ima več kapitala, imetja.

Podobno politiko so vodili Rimljani in so zato propadli kot država v anarhiji in kot družba v popolnem ubožtvu.

Zato obsojajo tudi avstrijski socialisti korporativni parlamentarizem, ne le načelno, ampak tudi z ozirom na splošen dobrobit državljanov.

Več nam pač ni treba o tem pripovedovati, ker more biti le tisti za korporativizem, ki mu je za privilegije.

Avstrijska kmetiška zveza proti Seiplu.

Dne 6. t. m. je priredila kmetiška zveza v Lincu veliko manifestacijo, ki se je je udeležilo okoli 16.000 kmetov. Demonstracija je bila naperjena pravzaprav proti deželni bolniški blagajni za kmetijske obrate, dočim zahtevajo kmeti, da naj bodo uvedene še dalje obvezne občinske bolniške blagajne.

Govornik na tem protestu, poslanec Bichl, je rekel:

da je bil prejšnji zvezni kancler dr. Seipel nesreča za Avstrijo, kateremu je očital najhujše intrigantstvo in spletkarjenje.

Šhod je izvajanja govornika sprejel z gromovitim odobravanjem.

Taki dogodki pričajo, da Avstrija ni zrela za Seiplove reakcionarne namene.

Heimwehrovci s Seiplom.

Heimwehrovci hočejo rešiti svoje gibanje s tem, da se zgrinjajo okoli Seipla in podpirajo njegov načrt korporativističnega parlamentarizma.

Diktirani mir je drag.

Haaska konferenca.

Haaska konferenca glede ureditev reparacij po Youngovem načrtu je pričela zborovati že 3. januarja. Glavni dve točki konference sta ureditev reparacij z Nemčijo in z vzhodnimi deželami, to je zlasti Madžarsko in Bolgarijo. Na tej konferenci govore govorniki dolge govore, v katerih dokazujejo, kako lojalni in miroljubni so ter kakšne zasluge imajo za svetovni mir. Do konkretnih sklepov pa ne pridejo, ker se prizadete države upirajo ali z ozirom na svojo siromašnost ali pa zaradi krivega razlaganja Youngovega načrta. V soboto je bil Snowden že tako slabe volje, da je vzel uro iz žepa, jo položil na mizo in izjavil med drugim: »Če je kdo delegat, mora znati sam razsojati. Nimam volje, da bi ostal vse življenje tukaj. Če imajo nemški gospodje rajši Dawesov načrt kakor Youngov, tedaj prav, mi ne bomo nasprotovali.«

rabljati kot univerzalni balzam namesto v interesu socialno šibkih, v interesu socialno močnih in organiziranega kapitala. S tega stališča ima člankar prav, zakaj delavstvo, to je, proletarijat se ne more zdraviti z meščanskim univerzalnim balzomom, ampak mora neomajno vztrajati v svoji ideologiji in se »klerikalizem« ogibati.

Nemška delegacija je izjavila, da resno želi ureditev in da ne mara zadeve zavlačevati.

Konferenca je sklenila, da predlože Nemci pismeno svoje predloge.

Glavne težkoče so tudi zahteve po jamstvu, da bo Nemčija res izvršila pogodbo. Teh jamstev ali zastav se Nemčija boji zaradi ugleda, pač pa je pripravljena, se pogodbeno obvezati, da tedaj da sankcije, če ne bi dogovora izpolnjevala.

Svetovno carinsko premirje.

Odbor Društva narodov zaseda.

V ponedeljek se je sestalo osemindesetih v Ženevi Društvo narodov, in sicer ravno na dan desete obletnice. Na dnevnem redu je carinsko premirje, upostavitve komisije za preiskavo jeruzalemskega zidu objokovanja in drugo.

Tako! In sedaj še en poziv na gosпода člankarja. Pove nam naj sedaj še, ali je gospod pri fronti, ki je dejansko in ideološko za socializem ali je pri oni, ki servira univerzalni balzam. Tega člankar ni povedal, ker ni maral povedati — resnice.

Občine za socialno zakonodajo.

Še enkrat občine in socialna zakonodaja.

Delavskim in kmetijskim občinam preti nevarnost, da bodo morale v doglednem času, če prodró delodajalci s svojimi zahtevami, v še večji meri skrbeti za onemogle, ostarele in brezposelne delavce.

Gotovo je na reviziji socialnih ustanov najbolj zainteresirano delavstvo, vendar ne morejo preko tega dejstva iti tudi industrijske in podeželske občine.

Večina občin le težko vzdržuje finančno ravnovesje, da ne govorimo o prekoračenju občinskih proračunov in drugih težkoč. S poslabšanjem socialne zakonodaje bi pa občine prešle naravno v še težji položaj.

Onemogli in ostareli delavci, ki so industriji dali vso svojo delovno moč, se največkrat kot prosjaki pošljejo odgonskim potom v pristojne občine, ki so primorane zanje skrbeti. Mnogo je občin na deželi, ki nimajo drugih dohodkov, kakor vinski doklade v iznosu par tisoč dinarjev. Vprašanje je, kako s takimi dohodki kriti še nepredvidene izdatke. Običaj je v takih občinah, da se za delo nesposobne občane pošilja od kmeta do kmeta, pri vsakem kmetu ostanejo po nekoliko dni na hrani in stanovanju. Revez dobi posebno polo, kamor kmetje zapisujejo, koliko dni je bil nesrečnež pri nemu ali drugemu izmed njih v oskrbi!

S kakimi občutki hodijo ti bivši delavci, ki so v svoji mladosti bili poštene in delovni ljudje, nevajeni živeti od milodarov, od hiše do hiše prosjčiti, si lahko mislimo. Sreča je, da so pri nas kmetje bolj socialno čuteči ljudje, kakor oni gospodarski krogi, ki govorijo o premoderni socialni zakonodaji.

Ker če bi ti onemogli delavci trkali na vrata industrijcev, bi jih našli gotovo zaprta.

Nujna potreba je, odpraviti ta sramotni in poniževalni način preživljanja ostarelih delavcev potom splošnega zavarovanja za starost.

V svrhu razbremenitve občin in iz moralnega stališča je nujno potrebno, staviti tozadevne predloge, oz. proteste proti zahtevam delodajalcev od strani občin ministrstvu za socialno politiko.

Mnenja sem, da bi Delavske zbornice izdelale v tem smislu resolucije in naj bi jih dostavile občinskim odborom, da jih sprejmejo in odpošljejo. Drago.

Poljska reakcija se je potuhnila.

Poljska vlada hoče delati s parlamentom.

V petek, dne 10. t. m., je imel v poljskem sejmu (parlamentu) novi ministrski predsednik Bartl svoj programni govor. Pred pričetkom seje so komunisti zahtevali, da se izpusti nekega njih poznejše izvoljenega poslanca, ki se nahaja v političnem zaporu. Predsednik vlade je govoril spravljivo. Načelnega stališča vlada sicer ni izpremenila, toda boj se ne sme tako vršiti v narodu kakor dvo-boj. Vlada bo poizkusila delati v zmyslu ustave s parlamentom. Če se to posreči, bo odvisno od sedanjega parlamenta. Ostali govor predsednika se je tikal delovnega programa vlade. — Bartl ima torej še isti program; parlament pa tudi. Ali je mogoč sporazum?

Svetovni mir in kreg.

Dolga pot k svetovnemu miru.

Meddržavniške pogodbe so pravzaprav statut ali pravilnik za svetovni mir. Takih dogovorov je bilo v minulemu letu napravljeno mnogo. Sklenjene so bile naslednje pogodbe, razišči in arbitražni dogovori med naslednjimi evropskimi državami: Predvsem je bil sklenjen med Vatikanom in Italijo takozvani vatikanski dogovor; 9. februarja je bil v Moskvi podpisan nekak Kellogov pakt, ki velja za vzhodne države; podpisale so to pogodbo sovjetska Rusija, Estlandska, Letlandska, Poljska in Rumunija. Raziščiše panamerikanske konference je poravnalo spor med Bolivijo in Paragvajem, pri čemer je bil obenem poravnana prepri med Čilem in Perujem. Meseca marca so bile poravnane mednarodne diference med Jugoslavijo in Grčijo. Meseca julija sta se sporazumeli glede mejnega prepira v Siriji Francija in Turčija. V juliju je bila pripravljena pogodba med Veliko Britanijo in Egiptom in sprejeta; meseca oktobra pa so bili vpostavljeni med Anglijo in Rusijo diplomatični odnosi. Končno je bil spor na vzhodu med Rusijo in Kitajsko z direktnimi pogajanjimi poravnana. Važno je tudi, da so Zedinjene države ameriške pristopile mednarodnemu sodnemu dvoru v Haagu.

Vzгляд morale veleizdajniških afer.

Glavna priča proti dr. Tuki glavni krivec.

Lani je bil obsojen zaradi veleizdaje slovaški klerikalni poslanec Hlinkove stranke dr. Tuka. Proti njemu je bil glavna priča neki Istvan Stöger, ki je navajal senzacionalna dejstva. Popolnoma je bil poučen o denarnih manipulacijah in stikih dr. Tuke z madžarskimi elementi. Že iz tega se je sklepalo, da mora biti v ozki zvezi z zadevo, ker je vedel za stvari, ki bi je utegnil vedeti le obtoženec. Končno je bil aretiran in obtožen. Izgovarja se, da so Tukovci delali nanj pritisk in da je pod silami razmer sodeloval v špijonaži v prid Madžarske.

Dogodek kaže, da je utegnil biti Stöger agent-provokater. Pri obravnavi je kar najhuje obremenil dr. Tuko, dasi je sam direktno sodeloval in posredoval.

Agentov-provokaterjev se je torej treba ogibati tudi takrat, če državljani ne vrši nikakršnih kaznivih dejanj.

Slovaški klerikalci se skušajo sedaj postavljati v pozor žrtev. Toda tudi njih dr. Tuka doslej še ni oproščen — zveze z madžarsko reakcijo proti čehoslovaški republiki.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 19

Jutri boš nosil z babami, ki so brez voznih kart, drva. Ko boš gotov, se odpelješ dalje. Ker zastoj se pri nas nikdo ne more voziti. Razumel?

Miška je pričakoval kaj hujšega. Odšel je iz orta-čeka z miličnikom in rekel olahkočeno:

— Dela se ne bojim. Kar ukaži — naredim ...

16.

Dolg je dan! Vleče se in ni mu konca. Spočetka se je solnce nad goro neprestano dvigalo, nato pa se zopet spuščalo pod goro, a večera še ni. In dry je na kupe. Kedar jih po polenih znosis? Miška je nalagal na krepak muški hrbet. Po tri polena je naložil. Oči so se mu napenjale od teže, vztrepetavale, kratke noge so se zapletale v širokih laptjah. Mišlil je, da ga pohvalijo za vneto delo, a babe ga zmerjajo:

— Dečko, nikar se tako ne sili. Tu nisi doma.

— A kaj?

— Varčuj z močmi.

Prva je omahnila kodrolasa deklina z golimi, opraskanimi nogami. V glavi se ji je zavrtelo, a v vratu jo je zapeklo. Ozrla se je okrog z zatemnelimi očmi in vsa prebledela. Objela je svoje opraskane noge. Kdo je okrog nje, ni razumela. Sklonila je nos v zemljo in začela sesati prst na roki.

— Kaj je, Nastjonka, smrti božje?

— Brez moči sem.

Kakšno bolniško zavarovanje hočejo podjetniki?

Delodajalci bi tudi zavarovanje radi poslabšali, če že ne odpravili.

(Konec.)

V POGLEDU ZAVAROVANJA ZA SLUČAJ BOLEZNI

bi se znižala predvsem hranarina s tem, da bi se odvzela delavcem za prvih pet dni bolezni pravica do hranarine. Razen tega bi izgubili pravico do hranarine vsi delavci, ki niso pred boleznijo bili nepretrgoma tekom treh mesecev zaposleni, ali ki niso bili zaposleni v roku zadnjih dveh let vsaj eno leto. Popolnoma bi odpadla dečja oprema. Znižale bi se tudi druge podpore, zlasti porodnina.

Najvišja mera prispevka za slučaj bolezni bi se znižala od 7 na 6%. V stvari se zahteva še večje znižanje.

Poslodavci so postavili zahtevo, ki bi bila simpatična tudi delavcem, če bi bila izvedljiva. Poslodavci zahtevajo, naj nosi tretji del stroškov tako bolniškega, kakor starostnega zavarovanja, država. Pri takih zahtevah je potrebno, da se ve: da se zahteva s tem za bolniško zavarovanje delavcev od države letna subvencija v višini okrog 80 milijonov dinarjev, za starostno zavarovanje pa letna subvencija v višini okrog 40 milijonov dinarjev. In da se na drugi strani ve, da je dolžna subvencionirati država delavsko zavarovanje po sedanjem zakonu s subvencijo v višini 1 milijona dinarjev in da se je ta podpora iz razloga štednje v vsakem državnem budžetu zniževala, dokler se ni popolnoma ukinila. Da so bile ukinjene pred par leti vsled potrebe po štednji državne borze dela, ki so obremenjevale državni budžet s par sto tisoč dinarji. Da stoji med onimi poslodavci, ki trošijo za svoje delavce sredstva delavskega zavarovanja, a ostajajo zavarovanju dolžni težke milijone na rednih prispevkih, na prvem mestu država s svojimi gospodarskimi podjetji.

Poslodavci vse to vedo. A vkljub temu zahtevajo, da prevzame država na svoje rame ne samo tretjino stroškov za starostno, temveč tudi tretjino stroškov za bolniško zavarovanje. To vsekakor v nameri, da se pusti izvesti državi ono poslabšanje zavarovanja za slučaj bolezni, ki si ga poslodavci sami ne upajo predložiti.

ADMINISTRACIJO

novega delavskega zavarovanja zamišljajo poslodavci tako-le: Vsak delavec bi bil dolžan kupiti, ko stopi v delo prvič pri uradu bolniškega zavarovanja člansko knjižico. Delavec, a ne poslodavec, bi bil dolžan predlagati to knjižico pri vsaki spremembi posla ali višine mezde uradu za zavarovanje v potrditev. Prispevki bi se plačevali z markicami, ki bi se lepile v tej knjižici. Okrožni urad bi sestavljal s pomočjo predloženih knjižic kartoteko za evidenco članov in podjetij, ako bi hotel predpisovati plačilne naloge, ki bi ostali predpisani tudi za bodoče. To bi gotovo ne zmanjšalo količine administrativnega dela pri uradih delavskega zavarovanja. Jasno je, da se taki predlogi ne postavljajo z namero, omogočiti

boljšo in cenejšo administracijo, temveč z namero, omogočiti sabotažo celokupnega delavskega zavarovanja.

Pričakuje se, da se delavci, ki niso vajeni na redno administriranje, ne bodo v roku priglaševali.

Ce vsled neprijave delavcev ali slabe evidence urada zavarovanja poslodavec ne bi dobil pravočasno in pravilno sestavljenega plačilnega naloga; bi urad za zavarovanje delavcev predpisanih prispevkov po 6 mesecih od poslodavca ne mogel več zahtevati, ker bi ti zahtevki že zastarali.

Mezdne spiske naj bi vodili v bodoče samo poslodavci, ki zaposlujejo več kakor 25 delavcev. A tudi ta podjetja bi smela v nasprotju s sicer običajnimi predpisi glede čuvanja knjig te plačilne spiske uničevati. Kontrolnim organom bi bilo kontrolno delo zelo otežkočeno. Zlasti bi jim bilo v bodoče prepovedano kontrolirati pravilnost mezdnih list z vpisi v blagajniške in druge knjige.

Taki predlogi se stavljajo pod geslom, da je potrebna štednja in racionalizacija administracije delavskega zavarovanja. Racionaliziranje uprave in štednje bi radi podprli sigurno tudi delavci. Tudi oni vedo, da so v inozemstvu uradi delavskega zavarovanja, ki morejo delati brez evidence članov, ker vodijo to evidenco podjetja, ki so podvržena najstrožji kontroli uradov delavskega zavarovanja. Ta kontrola je omogočena tam v enaki meri v dobri volji poslodavcev, kakor po ostrih sankcijah zakona. V nedostatku enega in drugega, kakor je to pri nas, morajo biti delavci na žalost za najrigoroznejšo evidenco tako podjetij, kakor delavcev. Kar se evidence podjetij tiče, nam ni znano, da bi obstajalo kje delavsko zavarovanje, ki bi moglo vršiti svoje naloge brez najtočnejše evidence podjetij.

V POGLEDU UPRAVE

delavskega zavarovanja predlagajo poslodavci te-le izmene:

Da se ukinejo volitve in glavne skupščine, da se zmanjša v ravnateljstvih urada število delavskih delegatov, imenovanih od Delavskih zbornic, na 1/3. Da se ponovno vpostavi podjetniške blagajne s kompetenco okrožnih uradov, kjerkoli bi se to zahtevalo.

To so glavne zahteve poslodavcev v pogledu revizije delavskega zavarovanja. Vsem, ki delavsko zavarovanje in njegove potrebe in probleme le malo poznajo, mora biti jasno, da bi te zahteve, če bi se provedle, naše sedanje delavsko zavarovanje popolnoma upropastile.

Ako pa je to tako, potem se nadejamo, da se take zahteve ne bodo mogle vzeti od nikogar resno v diskusijo. Najmanj more biti namera činteljev, ki polagajo te dni fundamente naše politične in gospodarske bodočnosti, da bi dopuščali to igro z življenjskimi interesi ene desetine državljanov te države.

Avstrijske strokovne organizacije in brezposelnost.

Zahteve avstrijskih strokovnih organizacij za odpravo nezaposlenosti.

Dunajska strokovna komisija je imela v torek, dne 8. t. m. sejo, na kateri je sklenila minimalni program za omejitev nezaposlenosti. Program obsega sedem točk, in sicer:

1. Zvezna država naj nujno naroči svoje potrebščine zase, za svoje

zavode in obrate kakor tudi zvezne železnice. (To so investicije in potrebni material.)

2. Izgradi naj se produktivna preskrba nezaposlenih in poveča investicijsko delovanje javnih korporacij; razširi naj se produktivna preskrba

nezaposlenih na posamezne stroke industrije in trgovine. (To je državno pospeševanje produkcije in investicij.)

3. Ustanovi naj se kreditna organizacija za inozemska naročila industrije in pritegne k temu banke in hranilnice.

4. Strogo po zakonu naj se izvaja osemurnik; omeje naj se nadure na posameznih obratnih oddelkih in posameznih delavcev, ki služijo zvišani produkciji.

5. Ukrene naj se, da se ne bodo sprejemali kmetiški delavci k težki industriji, zveznim železnicam in javnim obratom.

6. Strogo naj se izvaja zakon o varstvu domačih delavcev.

7. Preprečiti se mora delo oseb, ki so že drugje zaposlene (dvojna zaposlitev).

Z ozirom na naraščajočo nezaposlenost so avstrijske strokovne organizacije morale skleniti ta minimalni program, da zajeze najhujšo nesrečo za delavca — glad in bedo, ki sta navadno posledica nezaposlenosti.

Nezaposlenost v Avstriji narašča.

Konec decembra je bilo v Avstriji 226.567 podpirlanih nezaposlenih, to je 24.000 več kakor lani ob istem času. Od 15. decembra pa do konca decembra 1929 pa se je zvišalo število okroglo za 33.400 oseb. Nekaj vsekakor škoduje gospodarski konjunkturi težka politična kriza, ki jo preboleva avstrijska republika.

Odkod izvira nasprotstvo med delavstvom in cerkvijo.

Prelat Seipel in črnožolti fašizem.

Avstrijski krščanskosocialni, pravzaprav klerikalni politik se zopet pojavlja na avstrijskem političnem obzorju. Nezačuden je s sporazumom glede revizije ustave in poleg tega je priča razkola v heimwehrske vrstah. Dr. Seipel, bivši kancler, ki je hotel absolutno zlomiti avstrijsko socialnodemokratsko delavsko gibanje, se je lotil sedaj novega dela in poudaril, da so zahteve fašistov upravičene in da je treba boj nadaljevati.

Za nas je pri vsem tem razvoju zlasti merodajno, da se postavlja na čelo gibanja proti demokraciji dostojanstvenik cerkve, duhovnik, ki nedvomno ne dela proti intencijam svoje organizacije, marveč le igra politično vlogo v razvoju avstrijskega parlamentarizma: prvo vijolino v boju za diktat in absolutizem.

Jasno je, da je njegovo delovanje protiljudsko in da odgovarja hierhičnim načelom njegovih nadrejenih oblasti.

Ce te dogodke trezno motrimo, potem smo tudi na jasnem, zakaj se mora avstrijska socialna demokracija in delavstvo sploh boriti proti politiki

Smrt je položila Nastjonkino glavo na brezovo poleno in ji skrčila noge do brade. Če bi ji dali kaj jesti, bi ji odleglo. A kruha nikjer. Svoje drobne porazdeliti? ... Škoda. Sebi škoduješ, nje pa ne nahraniš.

— Eh, takšno je življenje. Ženske so se razburile in zopet utihnile.

Vsaka je mislila o sebi:

— Ali prispejem?

Stale so okrog nje, nejevoljne, lačne, a Nastjonka je v tem polukrogu ležala mirna, tiha, z golimi, opraskanimi nogami. Ko so jo zvečer povedli na postajo, je šel zadaj Miška s težkim korakom. Nizko je čepela na njegovi glavi stara očetova kapa in zakrivala oči. Zdelane roke so ga bolele.

Sedaj ni več fantek, zakaj delal je kakor veliki. A če se zgodi, da nenadoma zboli ... Kdo mu bo pomagal? Sam si bo moral pomagati v vsem. Drugače pogine.

Naj je že mislil Miška kakorkoli, bilo je slabo. Hotel je iti v vagon. Niso ga pustili.

Gledajo ga s takšnimi očmi, kakor da je okužen.

Odganjajo ga s takšnimi glasovi, kakor bi ga vse življenje sovražili.

Nekdo mu je celo iz lonca pljusnil naravnost v glavo.

Miška se je zelo razjezil.

— Glej jih, buržuje, hudiče! Rdeče treba nekoliko spustiti na vas ...

Odšel je za nekaj časa in se zopet vrnil.

— Mogoče so z vodo vred izlili kakšen košček.

Začel je s prsti tipati pod nogami. Temno je. Otikal je nekaj ... A kamenček je. Otikal je zopet nekaj, a to je bil kos lesa. Obrisal si je prste ob kolena in zaprl vse žalosten oči.

— Kako se norčujejo iz nas.

Pomislil je in mislil in zopet začel tipati. Otikal je ribjo kost. Obrisal jo je ob srajco.

— Da bi se boleznii ne nalezal. Na tleh je ležala ...

A usta so se mu sama od sebe odprla in lačna liča so se zgubančila.

— Pojem. Riba ne okuži. Kost je zahrustala med zobmi in po ustnicah so se pocedile lačne sline.

— Dobro. Kam sedaj?

17.

Na postaji je Nastjonka ležala pod klopjo. Tudi muzik se je na prejšnji postaji valjal tako in Tatarček z obrito glavo — mnogo ljudstva, a kdo naj pomaga. Jökajo, pljuvajo, zmerjajo, stökajo. Vsak ima svoje skrbi, vsak svojo nevoljo.

In Miškinega srca se je polastila takšna žalost, da mu je bilo vseeno, pa če bi moral leči poleg Nastjonke. Ali Miška tega ne sme.

Odpravil se je v Taškent. Mora priti. Bolje je, če umre tam kje, nego na tem prostoru. Ali zares ne zdrži? Zdrži. Nocojšnjo noč zdrži na vsak način. A jutri zjutraj proda babičino krilo. Pet funtov kruha dobi ... nekaj je le. Takoj ga ne bo pojedel. Odlomi pol funta, drugo skrije. Pet funtov — deset polfuntov — za deset dni. V desetih dneh se lahko pride tja in nazaj, če vlaki ne bodo postajali.

Miškine misli so se pomirile. Postalo mu je nekoliko lažje.

cerkvenih predstavnikov, ki svojega glavnega načela — absolutizma — nikdar ne pozabijo. In tudi cerkev se ne sme čuditi temu nasprotstvu, ker sta delavska politika in cerkvena politika dva popolnoma različna svetova.

Doma in po svetu.

Nov delavski list. S 1. januarjem je začel izhajati v Zagrebu nov delavski list »Radničke Novine«. Odkar je bila kmalu po 6. januarju 1928 »Crvena zastava« ustavljena, so bili hrvatski delavci in nameščenci brez svojega lastnega organa; zato je treba tembolj pozdraviti ta korak predstavnikov delavskega gibanja v Zagrebu. Delavski pokret je z novim glasilom pridobil novo obrambno in bojovno sredstvo, ki bo zlasti v teh težkih časih odlično služilo njegovim interesom. Že prva in druga številka — »Radničke Novine« izhajajo kot tednik na osmih straneh — dokazuje, da je list dobro urejevan in da posveča pažnjo vsem za delavstvo aktualnim dogodkom v javnem življenju sploh. List izdaja poseben konzorcij, katerega predstavnik je Vladimir Pfeifer, predsednik »Saveza privatnih nameščencev«. Hrvatskim delavcem in nameščencem čestitamo k tej novi pridobitvi, naše naročnike pa pozivamo, da naj, kjer le morejo, pridobivajo »Radničkimi novinami« med hrvaškimi delavci novih čitatelev in odjemalcev, da s skupnim delom manifestiramo edinstvo delavskega gibanja, katero idejo propagirajo tudi zagrebške »Radničke novine«.

Prometni minister inž. Savkovič je ponoči 11. t. m. umrl na Dunaju v sanatoriju Löw. Star je bil šele 46 let.

Zakon o boju proti nalezljivim boleznim je kralj te dni podpisal. Zakon obravnava v štirih oddelkih vso snov, ki se tiče prosvetnega dela, ravnanja z bolniki in okuženimi kraji, zdravniške službe, ustanavljanja dispanzerjev (v vsaki občini, ki ima nad 10.000 prebivalcev). Bolezni nastave 29, med katere spadajo v prvi vrsti tuberkuloza, spolne bolezni in trahom. V zakonu so določeni tudi zdravstveni odbori po občinah ali za več občin skupaj. Med najvažnejše določbe spada ustanavljanje ustanov proti tuberkulozi, kjer se bodo bolniki lečili brezplačno in dobivali tudi sredstva za obrambo proti razširjanju tuberkuloze.

»Soko« kraljevine Jugoslavije. V zmislu § 6 in 9 zakona o ustanovitvi Sokola kraljevine Jugoslavije sta imenovala minister prosvete in minister vojske sporazumno s predsednikom vlade upravo Sokola kraljevine Jugoslavije. Podstarešine so: Gangl Engelbert, Ljubljana; Pauković Jurij, Beograd; Kriz Lacko, Zagreb; dr. Mergentaler Pavel, Osijek; načelnik dr. Murnik Viktor, Ljubljana, Vojnovič Miroslav, Beograd in Mrzljak Dragan, Subotica. Načelnica: Skalar Elza, Ljubljana, namestnici: Ilič Dana, Beograd in Šulc Mica, Osijek. Predsednik prosvetnega odbora: dr. Belajčić Vladimir, predsednik sodišča v Novem Sadu. Razen teh je večje število članov uprave, njih namestnikov in revizorjev ter namestnikov. Očividno pa uprava še ni popolna. Ta uprava bo izdelala statut za delovanje Sokola, da ga vlada odobri.

»Slovincu« ne gre v glavo, da bi smel delavec zahtevati svoje pravice ali pa zahtevati enakopravnost vsakega človeka. V četrtkovi številki se zopet jezi. Grozovito ga peče beseda socializem, ki pomeni enakopravnost in se zavzema za cerkvena načela hierarhijske, ki je dejansko le diktatura cerkvenih krogov nad svetom, po božji volji. — Če je človek enak človeku, če ima um in svobodno voljo, potem ima tudi pravico zahtevati enakopravnost.

Železnica Krapina—Rogatec otvorjena. Dne 11. t. m. je prvič vozil vlak na novo zgrajeni progi Krapina—Rogatec. Z rednim prometom se prične že te dni.

Porazdelitev kazencev po zaporih. V Begunjah na Gorenjskem bo-

Delavstvo zahteva politično enakopravnost ljudi, cerkev pa pokorščino enih in oblast drugih — močnejših. **Boje za socialno pravičnost** pa sploh prepoveduje, ker je po nje načelih dopustno samo toliko pravičnosti, kolikor je močnejši sam da.

do zaprte Slovenke, Črnogorke in Bosanke. Pred državnim sodiščem obsojeni pa pridejo v Sremsko Mitrovico ali v Požarevac.

Predavanje za ženske. V sredo 15. t. m. predava zopet samo za ženske ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani specialistinja za ženske bolezni dr. Mira Finkova o razvojni dobi žene.

Mednarodna situacija na tržiščih kož divjadi kaže tendenco navzdol. Glavni vzrok tej depresiji leži v ameriški denarni in borzni krizi. Ni pa izključeno, da bodo cene kožam navzlic temu porasle. Na kožni sejmi, ki se vrši v Ljubljani na velesjmu dne 27. in 28. t. m. pride mnogo domačih in inozemskih interesentov-kupcev. Vsled tega naj lovci čimprej oddajo svoje blago »Divji koži« na velesjmu v Ljubljani, katere naloga je, da skrbi za ugodno vnovčenje blaga. Blago se sprejema do 25. t. m.

Voditelj avstrijskih Heimwehrov major Pabst ostane — voditelj. Pabst je upokojen nemški častnik, ki dobiva pokojnino iz Nemčije. Sedaj si hoče pridobiti avstrijsko državljanstvo in na ljubo heimwehrskemu gibanju »žrtvovati« svojo pokojnino. Pabst hoče s to »žrtvijo« zaustaviti razkroj svojega gibanja. Posvetiti se hoče pa absolutno volilni propagandi za bodoče volitve in svrhu izpremembe volilnega reda, če bi imela njegova reakcionarna namera uspeh.

Cerkev ne prenese resnice. V Grazu živi profesor in duhovnik dr. Ude, ki se že dalj časa peča z nekakim obnovljenjem krščanstva in ima precej pristašev. Ne je mesa, ne pije vina in hodi vedno v priprostitih sandalih. Ostro nastopa proti korumpirani politiki avstrijskih krščanskih socialcev in proti oblastnosti visokega klera. Pri volitvah ni hotel podpirati klerikalcev in je vložil svoje kandidatno listo. Sedaj so mu pa škofje stopili na prste in prepovedali vsako javno delovanje. Vse spise in članke, ki jih hoče objaviti, mora poprej predložiti škofu v cenzuro, če ne bo izobčen.

Steyr - Werke pred ustavitvijo obratov. Velike tvornice orožja v Steyru na Gornjem Avstrijskem, ki so bile po vojni preurejene v tovarne strojev in avtomobilov, so zaposlovale 10.000 delavcev. Od teh je radi pomanjkanja naročil že 6000 odpuščenih. Lokalne oblasti se zelo trudijo, da preprečijo krizo, sicer bi bilo mesto Steyr eksistenčno ogroženo. Baje se pomnjajo tovarne inozemskim kapitalistom v nakup. Značilno je, da ima vodja Heimwehrov, grof Starhemberg, v Steyru svoj dom.

Bivši sovražniki bodo manifestirali za mir. Nemška republikanska obrambna zveza »Schwarz-rot-gold«, namerava v letošnjem poletju prirediti s francoskimi vojnimi udeleženci skupen zlet na francoskih bojiščih pri Chemin de Dames ali pri Verdunu, kjer hočejo v masah manifestirati za svetovni mir. Zlet je odvisen od dovoljenja francoskih oblasti.

Nemške strokovne organizacije proti dr. Schachtu. Dr. Schacht je ravnatelj nemške državne banke. Določen je bil za haasko konferenco, toda prvotno ni bil izvoljen, ker je stavil k Youngovemu načrtu pogoje, ki jih velika antanta ne bi mogla sprejeti. Pozneje so ga pa vendar poslali tudi v Haag. Schachtova politika gre za tem, da se zapre pot zunanjim posojilom v Nemčijo. To hoče doseči zaradi tega, da bi državna banka in nje člani delali boljše kupčije z dragim denarjem. Splošna nemška zveza strokovnih organizacij je zaradi tega sklenila najodločnejši protest proti taki politiki, ker je mo-

Kulturni pregled.

Knjige Cankarjeve družbe.

3. Jack London, Mož z brazgotino in druge novele. (Priredil Tone Seliškar.)

Pisati o Jacku Londonu je odveč, tem bolj, ker nam je prevajalec v uvodu že opisal njegovo življenje in obrazložil njegov pomen. Med proletarijatom vsega sveta je London čelo bolj znan in bolj čitan kot U. Sinclair. Enako hlastno ga čitajo tudi nekateri meščani, čeprav je London izrazil proletarski pisatelj. Vsi občudujejo na njem njegovo globoko naravnost, njegovo globoko poznavanje človeka, ki živi v naravi. Seliškar je izbral iz dveh njegovih knjig (»Bog njihovih očetov« in »V gozdovih severa«) šest novel, ki nam opisujejo življenje na mrzlem severu, življenje Indijancev, kolonistov in iskalcev zlata na Alaski. Izbor novel je prav posrečen in težko bi se odločil, kateri noveli bi dal prednost pred drugimi. Vsekakor pa sta name najbolj vplivali »Zakon življenja« (radi globokega spoznanja) in »Passuk in njena ljubezen«. — Seliškarjev jezik je močan in nihče ni bil bolj poklican za prevajatelja močnega Londona kot on. Vkljub temu pa bi lahko izostale nekatere prave grobe slovniške napake — pomanjkljivost, ki sem jo moral odločno obsoditi že pri oceni Koledarja. (Družba naj si poišče za prihodnje leto dobrega poznavalca slovenščine za korektor-

ja!). — Izdajo krasi Londonova fotografija, prav lepa in učinkovita pa je dvobarvna naslovna stran, delo umetnika F. Serajnika. — Talpa.

Nova literatura. Najodličnejša naša levo orijentirana revija je zaključila svoj prvi letnik. Zadnja številka ni posvečena toliko teoretičnim razmotiranjem, pač pa prinaša posrečen izbor šestih novel od najboljših sodobnih svetovnih proletarskih pisateljev. Zastopane so sledeče novele: »Jaška« od Rusa Nevjerova (izmed vseh šesterih brezdvomno najboljša!), »Tempo, Amerika, tempo« od Amerikanca Golda, »Mladi Bredel« — Fragment iz romana nem. pisateljice Seghers, »Sestra Zedrik« od Rusinje Sagnianove, »Rodenje človeka« od Rusa Semjonova in »Mademoiselle Dadla« od Čeha Olbrachta (iz romana »Ana«). Ostali del številke je posvečen kritikam in dnevnim vprašanjem ter vsebuje med drugim tudi poročilo in dobrohotno kritiko o knjigah Cankarjeve družbe izpod peresa K. — Slika na naslovni strani nam prikazuje »Filantropas«, delo znamenitega nemškega proletarskega slikarja Grosza. Ostale reprodukcije so od Pernekeja in domačega umetnika Balaša (5 slik — vse povzete iz življenja našega delavstva). — Ob pričetku novega letnika revijo najtopleje priporočamo v naročitev. (Naroča se: Nova literatura, Beograd, Cara Uroša 15.) — Talpa.

Maribor.

Kako se veča brezposelnost. V delavnici drž. železnic so lansko leto sprejeli več akordantov, to je delavcev, ki se morajo obvezati, da sprejmejo službo za nedoločen čas. Kakor znano, se mnogo delavcev poteguje za službo na železnici, mnogokrat tudi v lastno škodo, ker odpovedo službo v privatnih podjetjih, potem pa so na železnici par mesecev zaposleni, nakar so primorani zopet iskati službo pri privatnih podjetjih. Ker se na ta način nehote ustvarja brezposelnost, bi bilo železi, da bi delavnica ozir. železniška uprava pravočasno razglasila, da sprejema v takih slučajih delavce samo za nedoločen čas in da ta služba nikakor ne bo trajna, ter bi s tem prihranila marsikateremu reflektantu poznejše razočaranje, ki po kratkem zaposlenju običajno sledi, ozir. bi si mnogi delavci, ki želijo vstopiti v službo pri železnici, premislili zapustiti privatno službo, kjer so morda imeli izgleda za trajno zaposlitev.

Celje.

Strokovno zborovanje kovinarjev, ki se je vršilo v nedeljo, dne 12. jan. t. l. v gostilni »Jugoslovan« v Gaberju, je izredno dobro uspelo. Kljub temu, da je bilo zborovanje namenjeno samo za cinkarniške delavce, je bila zborovalna dvorana veliko premala. V nabitosti polni dvorani je okrog pol 10. ure dopoldne v imenu Saveza metalcev Jugoslavije otvoril zborovanje tajnik Vrankar iz Ljubljane. Uvodoma je sporočil navzočim, da bo zborovanje vodil sam iz razloga, da prepreči eventualne žrtve, ki bi lahko nastale vsled tega, ker se vedno najdejo gotovi vohuni, ki o stvari poročajo podjetju še vse bolj črno kot je. V enournem referatu je govornik ožigosal nebroj krivic, ki so se dogajale v tem podjetju. Glavno točko dnevnega reda je tvoril seveda delovni red, radi katerega je bilo tudi zborovanje sklicano. Govornik je natančno raztolmačil posebno one točke, ki jih je podjetje vneslo v svoj delovni red in ki so glavna ovira, da ne pride do sporazuma. K stvari je govoril tudi Jurij Jeram iz Jesenic. Opozarjal je posebno na vztrajnost v organizaciji ter bodril k pogumu vse navzoče za izboljšanje socialnih razmer. Končno je bila sprejeta resolucija glede delovnega reda, katera se je takoj odposlala. Z besedami, da ohranijo navzoči v svojem lastnem interesu popolnoma mirno kri ter da vztrajajo v svojih zahtevah, je Vrankar zaključil ob pol 12. uri lepo uspelo zborovanje.

Ponovna nesreča pri delu. V soboto, dne 11. jan. t. l. je pri prevajanju cinkove rude v Cinkarni iztiril železni voziček (tkzv. hunt) ter padel delavcu Jelenu tako nesrečno na nogo, da mu jo je zmečkal. Prepeljan je bil takoj v tukajšnjo bolnico.

Dograditev nove ceste v Gaberju. Novo cesto Lastni dom—Državna cesta so v soboto, dne 11. jan. t. l. dogradili in se bo v kratkem izročila

goče veliko nezaposlenost v Nemčiji omejiti le z inozemskim kapitalom. Zapirati Nemčijo pred mednarodnim kapitalom je nevarno in socialnopolitično neopravičljivo. Zveza pozivlja vlado, da pospeši inozemska posojila eventualno tudi proti neodgovornim svetovalcem.

Tržaška delavska živilska zadruga je ustanovila veliko pekarno, ki je najmodernejša v Italiji. V dveh pečeh lahko napečejo v osmih urah sto centov kruha. Tako podlago so tržaški delavci že pred vojno ustvarili za nadaljni razvoj zadrugištvu kooperative.

Besedovski obsojen na 10 let ječe. Besedovski, ki je ušel iz sovjetskega poslaništva v Parizu, je bil v Moskvi v svoji odsotnosti radi poverbe obsojen na 10 let ječe in petletno izgubo državljanjskih pravic. Sovjeti zahtevajo od francoske vlade njegovo izročitev, češ, da ne gre za emigranta, temveč je bil v Parizu v sovjetski službi.

Na Danskem je smrtna kazen odpravljena. Folkething (parlament) je z 90 proti 45 glasovom sklenil, odpraviti smrtno kazen.

Egiptovski parlament je pričel zborovati. V Kairo je bil sklican novi egiptovski parlament. Ministrski predsednik Nahas paša je zlasti poudaril v prestolnem govoru, da obstojajo najboljše razmere med Anglijo in Egiptom. Čim se sestavi pogodba, jo bo parlament ratificiral, nakar bo v politiki zavladal prijateljski duh, ki ga pogodba predvideva.

Katastrofalni mraz in glad na Kitajskem. Glasom najnovejših poročil iz Kine je tamkaj več kot 15.000 oseb zmrznilo. To pa ponajveč takih, ki se borijo tudi z lakoto. Samo na ulicah Pekinga, je po angleških poročilih, od Novega leta 108 oseb zmrznilo. Na reki Han se je vsled plavaljočega ledu 500 džunk (čolnov) potopilo. V največ slučajih so našli lastniki z družinami skupaj smrt v valovih. Strašne scene so se odigravale v Hankau-u, kjer so pripeljali 700 zmrznjenih Rikša-kulijev, ki so bili siloma odvedeni v vojno. Omenjeni kuliji so končali življenje v silnih snežnih viharjih v Honanu. V okraju Peking je nujno potrebna hrana za pol milijona ljudi.

Otroka iz ljubezni usmrtila. V Berlinu se je zagovarjala pred sodiščem mlada mati, ki je svoje pet tedno staro dete usmrtila radi tega, ker se je dognalo, da je po nji poddedovalo neko neozdravljivo bolezen. Ker ni mogla gledati njegovega žalostnega propadanja, ga je zadavila. Sodišče je mater oprostilo, ker je dvomilo v njeno zdravo presojanje v trenutku dejanja.

Staro živalsko okostje. V Ameriki raziskujejo starine prav tako radi kakor pri nas. V Novi Mehiki so izkopalni skoro dvesto starih okamenelih okostnjakov, med katerimi je nekaj povsem neznanih živali. Med okostnjaki je tudi dva metra dolgo okostje krokodila, ki je star po mnenju profesorja dr. Jurija Simpsona okoli 50 milijonov let.

javnemu prometu. Manjka samo še tabla z napisom: Naše stare želje so se izpolnile, kakor svoječasnno na Lopati. Bodoči rod pa bo baje dočkal tudi dograditev, že več let odobrenega javnega vodnjaka v Gaberju.

Javna borza dela. Tedensko poročilo od 5. januarja do 11. januarja 1930: 1. Iskalo je dela: a) iz prejšnjega tedna preostalo: 355 moških, 165 žensk, vseh 520; b) iz tega tedna novo prijavljenih: 39 moških, 23 žensk, vseh 62; skupaj: 394 moških, 188 žensk, vseh 582. 2. Ponujeno delo za: 16 moških, 19 žensk, vseh 35. 3. Izvršenih posredovanj: 4 moških, 8 žensk, vseh 12. — Od 1. januarja do 11. januarja 1930: 1. Iskalo je dela: 418 moških, 191 žensk, vseh 609. 2. Ponujeno delo za: 30 moških, 33 žensk, vseh 63. — **Ponujeno delo moškim:** 2 oskrbnikoma, 2 konjskima hlapcema, 2 hlapcema za govejo živino, 1 majerju-kravarju, 31 gozdnim delavcem, 1 kovaču, 1 kurjaču, 1 gateristu, 1 žagarju, 2 sodarjema, 2 lesostrugarjema, 1 kolarju, 1 prikrojevalcu gornjih delov čevljev, 1 krojaču-šabloneju, 1 mesarju, 1 mlinarju, 1 raznašalcu kruha, 15 vajencem. — **Ženskam:** 23 kmečkimi deklam, 4 natakarjem, 7 kuharicam, 8 služkinjam, 2 sobaricam, 1 postrežnici, 1 vzgojiteljici, 1 orožniški kuharici.

Guštanj.

Dne 30. decembra l. l. se je vršila seja odbora bratske skladnice na Ravnah z obširnimi dnevnim redom. V navzočnosti okrožnega zdravnika g. dr. Erata se je razpravljalo o njegovem predlogu, da bi se po možnosti ustanovila za nujne slučaje lekarna v Guštanju, da bi ne bilo treba vsakokrat hoditi v Prevalje po medicino, ker se tudi mnogokrat zgodi, da zbolijo kdo ponoči, pa ne more dobiti leka in mora bolnik dolgo čakati, predno dobi medicino. Sklenilo se je, da bratovska skladnica ustanovi za svoje člane lekarno v Guštanju. Zdravila seveda ne bodo zato niti cenejša, niti dražja, ker velja enotna taksa za celo državo. Sklenilo se je vpokojiti: Greval Gašperja, Pongrac Ivarnika, Močnik Gregorja (v II. kat.); Kac Franca (v I.), ki je kot tarsarski mojster bil menda tako na poti gotovim ljudem, da je moral takoj v

penzijo, (imenovani je član novo ustanovljene obrtne zadruga v Guštanju.) Pavser Feliks se pa vpokoji, ker mu je potekla pravica zavarovanja pri bolniški blagajni. Zanj, ki je vojni invalid (padel je iz letala), bi pač morala skrbeti država.

Kanoniku Vincencu se podaljša pravica do dajatev bolniške blagajne za nadaljne tri mesece. Po dveh težkih operacijah je imenovani obolel na pljučih, podjetje pa mu je odpovedalo službo. Razpravljalo se je tudi o tem, da bi se vpeljalo posebni fond za popravilo zobovja. Vsak član bratovske skladnice naj bi plačal vsak mesec po 5 Din. Bolniška blagajna nima denarja, prošnja za popravilo zobovja pa je vedno več. Sklenilo se je vprašati članstvo za mnenje.

Stalno rento dobijo: Blatnik Jurij, Globočnik Anton, vsled oslabiljenja sluha, Videčnik in Urbancl, ker sta zgubila prste pri delu, zdaj pa baje hoče podjetje oba odpustiti. Podjetje je izneslo pritožbo, da bolniška kontrola ne stori svoje dolžnosti, da ljudje lahko simulirajo, kolikor hočejo in da bo podjetje odpustilo iz službe vsakega delavca, katerega se bo zasačilo, da bo simuliral.

Na koncu seje so se zastopniki delavstva pritožili, da se zdaj po zimi zaposluje delavstvo pri vodi, da si še bolj gotovo nakopje bolezni, predvsem revmatizem, kar zopet čuti bolniška blagajna, ki že itak komaj diha. Gospod načelnik bratovske

Pevski odsek pekov v Mariboru priredi v soboto, dne 1. febr. 1930, v Gambinovi dvorani

veliko predpustno veselico.

Na programu petje, prednašanje humorističnih kupletov, ples, loterija peciva, svira priljubljeni orkester železničarske godbe pod vodstvom g. Schönherrja.

skladnice je dal izjave, da ni drugega dela zaenkrat, končno pa je obljubil, da bo govoril z ravnateljem, če se bo dalo kaj napraviti.

Delavci, ne pozabite svoje strokovne organizacije, če nočete zgubiti svojih pravic!

Ruše.

Eksplodija v tovarni za dušik. Dne 9. t. m. ob 18. uri zvečer je eksplodirala sila, napolnjena z apnenim dušikom, kar je povzročilo ogromno materijalno škodo. Lažje poškodbe na glavi in nogah je dobil delavec Šauprl I. Bilo je le srečno naključje, da so drugi delavci ob istem času že delo zapustili, drugače bi bile gotovo tudi človeške žrtve neizogibne. Čudno je to, da je na istem mestu že tretjič eksplodiralo, vendar se ničesar ni ukrenilo v varstvo tam zaposlenega delavstva.

Ruško delavstvo za svoje pravice. Na obvestilo »Splošne delavske zveze Jugoslavije«, podružnice Ruše, da se vrši seja dne 11. jan. 1930 v prisotnosti članstva, je bila ista pričakovano dobro obiskana. Točno ob navedeni uri je predsednik Vigec

otvoril sejo z dnevnim redom: Razmotrivanje predlogov poslodavcev glede revizije socialne zakonodaje. V kratkih besedah je Strnad pojasnil zahteve poslodavcev in stališče delavstva ter je predložil resolucijo na ministra socialne politike in narodnega zdravnika in na sresko načelstvo v Mariboru. Nato se je izvolila deputacija treh delavcev: Marinšek, Vigec in Strnad, z nalogo, da sreskemu načelstvu osebno sporoči želje delavstva v Rušah, nakar je predsednik sejo zaključil.

Studenci pri Mariboru

Ljudska univerza. V četrtek, dne 16. t. m. ob 19. (7.) uri nadaljuje v prostorih nekdanjega kina pri Senici g. svetnik dr. Travner svoje predavanje o čarovniških procesih. Zadnje predavanje je bilo splošno kot uvod, tokrat pa namerava g. predavatelj točno opisati nekatere izmed teh žalostnih procesov, ki so se faktično dogodili v naših krajih. Zato je pričakovati še številnejše udeležbe kakor je bila zadnjič. Vstop je prost ter dovoljen le odraslim.

MALA NAZNANILA.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri

Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

TERBUC, Maribor, Glavni trg 4.

Mehanična delavnica

za popravilo vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, pod jamstvom solidne in brezkonkurenčne cene.

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
TATTENBACHOVA ULICA 14

Zadostuje dopisnica, da pridem po Vaše stroje in gramofone na dom.

ČITAJTE!

novi izšli, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsako, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-tehnisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonentni imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnico.

TOVARNA „SOFRA“

kartotek, štampiljk in emajlnih tablic, graviranje, prodaja „Adler“ pisalnih strojev in vseh v to stroko spadajočih potrebščin.

T. SOKLIČ

Maribor, Aleksandrova cesta št. 43,
Trg Svobode (Nova Scherbaumova zgradba)

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

D. ROSINA

Maribor, Vetrinjska ulica 26
nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

Nabirajte nove naročnike

Delavke in delavci!

Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

MEINEL & HEROLD

Gramofoni	Din do 298— dalje
Mandoline	138—
Violine	95—
Gitare	207—
Trombe	505—
Ročne harmonike	85—

Prodajalna: Trg Svobode
(Nova Scherbaumova zgradba).

IVAN LAPAJNE

„JADRAN“ kemični izdelki

LJUBLJANA — MOSTE

priporoča sledeče svoje izdelke: „JADRAN“ kremo. — „JADRAN“ mašč za usnje. — „JADRAN“ čistilno pasto za kovine. — „JADRAN“ parketno voščilo. — „SVETOL“ čistilo za kovine. — „HUBERTUS“ gumitrani za lovske in turistovske čevlje. — OLJE za šivalne stroje. — PLAVILO za perilo.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.